

**Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien.
I. C. Praestantissimi Volumen ...**

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo
Vltimarvm Volvntatvm, Svccessionvm, & Legitimationum materias
distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm XLIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96520](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96520)

d. cle. quia cōtingit circa cōmutationem legatorum
piorum faciendā à Papa, nō procedūt, qñ testator ex-
pressē prouidit super cōmutatione, qñ ex quo testa-
tor in casu nō adimplemēti expressē prouidit super
cōmutatione, Papa cōmutare nō debet, sed standū est
cōmutationi testatoris prouisio enim hominis licita
facit cessare prouisionē legis. ¶ Nec obstat, qñ lega-
tū piū est certū respectu loci, & personæ, & est possi-
bile, tūc solus Papa pōt illud cōmutare in aliū vsum
piū d. cle. quia cōtingit, & doct. oēs in d. c. nos qui-
dem, quia dico illud procedere, qñ testator in casu nō
adimpleri oneris nullā fecisset prouisionē super com-
mutatione legati, secus si expressē prouidisset, & cō-
mutasset, seu transuideret, quia seruanda esset omnino
ultima voluntas pia testatoris d. c. vltima voluntas: &
in isto casu Papa non debet se intrinsece, nec volū-
tatem testatoris alterare, & hoc in casu loquunt doct.
Bal. Sal. & Ang. in l. si testamentum C. de testam. quod
non licet Papæ alterare vsum illorum, quæ per fide-
les donata, aut relicta sunt ecclesiæ, seu pie causæ per
illum tex. ad quod facit, quod nō in c. non licet Papæ.
12. q. 2. nisi hoc faciat de sua plenitudine potestatis,
qua tamen nunquam videtur velle vti, nisi expressē
hoc dicat. ¶ Corroborantur prædicta, quia si alterare
vltimam voluntatem piam testatoris dicitur esse con-
tra naturalem rationem, quæ dicit voluntatem do-
mini volentis rem suam in alium transferre ratam ha-
beri §. per traditionem inst. de rer. diu. cl. in re manda-
ta C. mandati, & nihil est, quod magis hominibus de-
beat, quam vt suprema voluntatis, postquam aliud
velle non possunt, liber sit stilus, & licitum, quod non
iterum redit arbitrium l. si C. de sacrosan. eccl. ¶ ergo
vltimam voluntatem testatoris Papa alterare nō pos-
test illam cōmutando sine causa iusta, & rationabili,
quæ etiam in Papa non presumitur, nisi exprimitur,
per ea, quæ voluit Abb. in c. per tuas in repet. in 1. col-
ver. nec obstat extra de arbit. quem refert, & sequitur
Fel. in c. ad audientiam il. 2. in 5. colu. extra de rescrip-
Bal. & ibi Alex. in l. rescripta C. de precib. imper. offe-
ren. At in casu occurrenti non constat, nec expressā
est causa sufficiens, & rationabilis, nō dico ad facien-
dam commutationem relicti præfatis dominis cano-
nicis, sed ad tollendam commutationem factam à te-
statore, & ad præiudicandum iuribus acquisitis ipsi
hospitali S. Andreæ, cui per fideicommissum fuerunt
relicta bona in casu, quo, seu sub conditione, si ipsi do-
mini canonici non adimpleuerint voluntatem, & onus
adiectum ab ipso testatore, ergo dispensatio nō
reddat tutos ipsos dominos canonicos in foro psciē-
tiæ, ¶ quia dispensatio sine causa iusta, & rationabili sit
per iis, quæ sunt etiam simpliciter de iure positio, nō
reddat quem tutum in foro conscientie, vt voluit
Abb. in c. constitutus in 3. colu. de relig. dom. & in
c. extirpanda in §. si vero in 36. colu. versicu. 6. exa-
minandum de testament. & in c. per venerabilem in
prin. post Ioan. And. qui filij sint legit. & in c. de mul-
ta in 4. colu. versicu. ex prædictis cum simil. de præ-
bend. multo minus reddet quem tutum in foro con-
scientie, quando dispensatio sine causa iusta, & ratio-
nabili facta fuit contra illud ius posituum, quod fun-
datum fuit super ratione naturali per prædicta, ¶ &
minus, quando testator suum relictum ad pias causas
cum onere apposito cōmutauit in aliam magis piam
causam in casu, quo onus adiectum à testatore non
fuerit adimpletum, tum quia alteratio facta à Papa ef-
fet contra bonum publicum pauperum, quorum vti-
litati inferuire debent bona ecclesiæ, quia bona eccle-
siæ sunt pauperum, vt in c. fin. 16. q. 1. cum ibi not. tum
quia hoc esse contra vltimam testatoris voluntatem,
quæ omnino seruanda est, d. c. vltima voluntas, & d. c.

siueller 6. q. i. cum quia sic de facili retrahuntur, tra-
hi possunt seculares res à relinquendo, & dispositio-
ad pias causas contra bonum publicum, & vtilitatem
ecclesiæ, arg. eorum, quæ habentur in c. 1. de
cum dilectus de iur. patron. passim. n. sunt ista co-
mutationes, seu dispensationes de legatis factæ
causâ conuertendo, vt Deo placeat, quæ videntur
passim non fierent, cum malum exemplum traherent
& præsertim in casu, in quo testator suam vltimam
lunatam piam ob onus non adimpletum in aliam
magis piam commutauit: nonne sic tollitur liber-
lus, & liberum arbitrium testandi ad pias causas con-
tra text. in d. l. i. C. de sacrosan. eccl. & in d. c. vltima
vbi indignus fit relicto facto ad pias causas, quæ
tem testatoris non adimplet? Et ideo ex prædictis
litur prima dispensatio, & licentia concessa in
minis canonicis regularibus, quæ non potuerunt
casu, quo reperitur facta per prædicta, ¶ Secus
si domini canonici effecti sunt indigni gratia, quæ
ceila in dictis primis literis, propterea quod dolo-
runt gratia sibi concessa, non adimplendo etiam
quæ in dictis literis continebantur, vt in c. vltima
ibi nō extra de præscrip. & ad propositum nobis op-
me inferuit id, quod voluit Bal. in l. i. an ampetunt
lum. C. de his, quæ pœna nomine in 10. q. 1. dicitur, q
si testator iussit capellam cōstrui debere infra annu-
a die mortis sub pœna, puta quod ad alium pium
cum transire debeat legatum, & episcopus terminis
anni ex causa iusta prorogauit, certè hæres quæ-
tus adificare infra annum à testatore appositum non
construxit, non dicitur incidere in pœnam propter
prorogationem factam ab episcopo ex causa iusta
tamen ipse hæres postea infra tempus prorogatum
non construxit, & sic non adimplet cōtinentiam
rogatione, & dispensatione, tūc omnino efficere
dignus relicto, & habet locum pœna, & conue-
tio, de qua in testamento propter duplicem obli-
ciam grauati, tum non obtemperando testamento
etiam non obediendo superiori secum dispensa-
¶ Præterea dici potest, quod in casu occurrenti
fuit Papa, sed inferior, qui dispensauit cum pœ-
nonicis, vt ex literis constat, ergo commutatio
dispensatio aduersus commutationem testatoris
tem in foro conscientie non excusat, ¶ qui tempus
communitur doct. volunt, q. solus Papa, seu pœ-
de plenitudine potestatis possit commutare, & dis-
sare super relicto ad pias causas, quando tale relictum
erat, quod poterat adimpleri de iure, & de facto, pro-
ut disposuit testator, vt per Bar. in d. l. legatū de re-
fruc. leg. per canonistas in d. c. nos quidem vbi Mo-
in 2. & 6. colu. circa fin. & est text. in d. c. elemos. q. 1.
contingit. At in casu occurrenti, & si secundum
tionem dictorum canonicorum non potuit adimpleri
ri legatum, & onus ab ipsis faciendum, tamen ad-
pleri potuit legatum, seu legati commutatio ad
hospitali, cui in casu, quo nō esset onus adimplendi
à canonicis, fuerunt per fideicommissum, & pœ-
dum substitutionis bona à testatore relicta pœ-
dis, & nutriendis pauperibus, quod onus, & legatum
ex parte ipsorum, seu hospitalis potuit adimpleri
iure, & de facto, ergo super tali legato, & onere
rior non potuit dispensare, nec alterare. Rursus
pore, quo data fuerunt primæ literæ super occu-
tatione oneris legato adiuncti ad fauorem caritatis
rum, iam erat ius acquisitum in re ipsi hospitali
per bonis relicto, quoniam literæ commutatio
fuerunt impetratæ longè p. & lapsum anni, testat-
tempus onus erat adimplendum ab ipsis cano-
vt constat ex tempore, quo factum fuit re-
tum, & testator decessit, & attento tempore

in 4. columna, & Dec. in consil. 89. in 2. columna, cum alijs, quæ possent allegari: & hæc sufficiant ad laudem Dei.

SUMMARY.

- 1 Alienatio rei legata ex titulo oneroso facta legati ademptionem non probat, nisi de contraria ipsius alienantis mente appareat.
- 2 Idem est in pignoratione rei legata.
- 3 Et in alienatione facta necessitate rei familiaris.
- 4 Legatum factum expresse intuitu meritorum, & servitiorum discipuli revocatur, quam factum simpliciter.
- 5 Domus toto usu, & integro usufructu legato, debetur habitatio integra, & usufructus integer cum iure illam alteri locandi, & legatario a die hereditatis adita pensiones dictæ domus debentur.
- 6 Legatum factum mulieri sub conditione, si nuptias non contraxerit, debetur, etiam si nuptias contraxerit, nisi testator diversa fecerit legata in casu quolibet nuptiarum, & non nuptiarum.

E P I T O M E.

LEGATVM nō censi ademptum ex alienatione rei legatæ facta à testatore totumq; vsum, & integrum vsum fructum domus legatæ cum iure alteri locandi deberi, & legatum mulieri sub conditione, si non nupsset, factum non deberi, si nupsset, hic ostenditur.

CASVS CONSILII L.

IOANNES ANTONIVS Placentinus inter alia ab eo in codicillis suis disposita reliquit domum Ioannæ suæ, & suorū bonorum servitrici, & gubernatrici victu & vestitu pro toto tempore eius vitæ cum modis, & gravaminibus in dictis codicillis apposis: & casu, quo nō posset pacificè, & quietè vivere dicta do. Ioanna cū herede ipsius codicillantis, tunc ipsa habere deberet totum vsum, & integrum liberum vsum fructu cuiusdam petiæ terre bebulcarum quatuor cum dimidio, ita quod posset de dicto usufructu disponere, prout sibi videbitur, & placuerit: & quod in casu necessitatis suæ, videlicet victus, seu infirmitatis ipsa posset vendere, & alienare duas bebulcas dictæ petiæ terre pro sua necessitate: Et si ipsa domina Ioanna nuberet, & matrimonium contraheret, illi dominus codicillans reliquit libras centum in pecunijs numeratis, & interim antequam nuptias contraheret, seu donec sibi dictæ libras centum soluerentur, voluit idem codicillans, quod ipsa habere debeat integrum, & totum vsum fructum dictæ petiæ terre. Item ultra alia legata dictæ domine Ioannæ facta codicillans eidem reliquit totum vsum, & integrum vsum fructum domus ipsius codicillantis: & quod ipsa posset in domo prædicta stare, & habitare toto tempore vitæ suæ: In quo quidem usufructu dictæ petiæ terre, & domus noluit dictus dominus codicillans ipsam posse turbari, nec molestari à suo herede, sed eam posse de dictis usufructibus disponere, prout sibi videbitur, & placuerit: & quod suus heres dictam domum vendere, seu alienare non posset absque consensu, & voluntate domine Ioannæ, ipsa tamen stante, & durante sine marito: Factis huiusmodi codicillis, ipse dominus codicillans dictam petiæ terram unā cum tota possessione seu toto prædio in eius vita vendidit, & alienavit, deinde ex hoc seculo migravit, non aliter mutatis, nec reuocatis dictis codicillis. Quarit, statim præmissis de pluribus, & primo, an ex alienatione dictæ petiæ terre, ut supra, relictæ quoad usufructu, ac et quoad proprietatem